

**ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ У СФЕРІ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Кравченко Н. О.

доктор філологічних наук, професор
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5713-1616>

Гнєдко М. С.

аспірант
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

У статті досліджено прагматичний потенціал усної професійної комунікації фахівців у галузі інформаційних технологій на прикладі кейпote-виступу Bruce Davie «Water under the Bridges», представленого на міжнародній конференції ACM SIGCOMM 2025 у Коїмбрі (Португалія). Актуальність дослідження зумовлена зростаючою роллю комунікативної компетентності ІТ-спеціалістів в умовах глобалізації технологічного ринку та необхідності ефективної взаємодії між академічною спільнотою та індустрією.

Мета дослідження полягає у виявленні та систематизації прагматичних особливостей усного професійного дискурсу ІТ-спеціалістів, зокрема стратегій аргументації технологічних ідей, риторичних прийомів пояснення складних мережевих концепцій та механізмів адаптації повідомлення до гетерогенної аудиторії. Методологічну основу дослідження становлять прагмалінгвістичний аналіз, теорія мовленнєвих актів, когнітивна теорія метафори та риторичний аналіз.

У результаті дослідження встановлено, що центральним прагматичним інструментом виступу є розгорнута концептуальна метафора мосту, яка функціонує на технічному, соціальному та концептуальному рівнях, забезпечуючи когнітивну доступність складних технічних концепцій. Виявлено, що аргументаційна структура базується на поєднанні історичного наративу та індуктивної логіки, а адаптація до гетерогенної аудиторії реалізується через стратегію подвійної адресації. Особливу увагу приділено метакомунікативному виміру виступу — експліцитній тематизації ролі комунікації у технологічному розвитку. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення підготовки ІТ-спеціалістів у сфері професійної комунікації та публічних виступів.

Ключові слова: прагматика, професійна комунікація, ІТ-дискурс, кейпote-виступ, риторичні стратегії, концептуальна метафора, аргументація, адаптація дискурсу, ACM SIGCOMM.

**PRAGMATIC POTENTIAL OF ORAL PROFESSIONAL
COMMUNICATION OF INFORMATION
TECHNOLOGY SPECIALISTS**

Kravchenko N. O.

Doctor of Philology, Professor
Odesa I. I. Mechnikov National University

Hniedko M. S.

Postgraduate student
Odesa I. I. Mechnikov National University

The article examines the pragmatic potential of oral professional communication among information technology specialists, drawing on Bruce Davie's keynote speech "Water under the Bridges" delivered at the ACM SIGCOMM 2025 international conference in Coimbra, Portugal. The relevance of the study is determined by the growing importance of communicative competence for IT professionals in the context of the globalized technology market and the necessity for effective interaction between academic and industrial communities.

The purpose of the research is to identify and systematize the pragmatic features of oral professional discourse in the IT field, particularly argumentation strategies for technological ideas, rhetorical devices for explaining complex networking concepts, and mechanisms for adapting messages to heterogeneous audiences. The methodological framework encompasses pragmalinguistic analysis, speech act theory, cognitive metaphor theory, and rhetorical analysis.

The study reveals that the central pragmatic instrument of the presentation is an extended conceptual bridge metaphor, functioning at technical, social, and conceptual levels to ensure cognitive accessibility of complex technical concepts. The argumentative structure is found to combine historical narrative with inductive reasoning, while adaptation to heterogeneous audiences is achieved through a dual-addressing strategy. Special attention is given to the metacommunicative dimension of the speech — the explicit thematization of communication's role in technological development. The findings can be applied to enhance the training of IT specialists in professional communication and public speaking skills.

Keywords: *pragmatics, professional communication, IT discourse, keynote speech, rhetorical strategies, conceptual metaphor, argumentation, discourse adaptation, ACM SIGCOMM.*

Вступ. Сучасний розвиток інформаційних технологій зумовлює актуалізацію досліджень професійної комунікації у цій сфері. Особливого значення набуває вивчення усного наукового та професійного дискурсу, зокрема жанру keynote-виступу (пленарної доповіді), який займає центральне місце у форматі міжнародних конференцій.

Keynote-виступ виконує не лише інформативну функцію, а й слугує інструментом формування наукової думки, встановлення міждисциплінарних зв'язків та об'єднання професійної спільноти (Шевченко, 2005: 124).

Матеріалом дослідження слугує keynote-виступ Брюса Дейві «*Water Under The Bridges*», представлений на ACM SIGCOMM 2025 — флагманській міжнародній конференції з досліджень комп'ютерних мереж, що відбулася 10 вересня 2025 року в Коїмбрі (Португалія) (ACM SIGCOMM, 2025). Брюс Дейві — визнаний експерт у галузі мережевих технологій, співавтор класичного підручника «*Computer Networks: A Systems Approach*» (Peterson, Davie, 2021), колишній голова ACM SIGCOMM (2009–2013), дослідник, що зробив вагомий внесок у розвиток протоколу MPLS та програмно-визначених мереж (SDN).

Об'єкт дослідження — усна професійна комунікація спеціалістів у сфері інформаційних технологій.

Предмет дослідження — прагматичні особливості keynote-виступу як жанру професійного ІТ-дискурсу, зокрема риторичні стратегії, комунікативні тактики та мовленнєві засоби адаптації технічного повідомлення до гетерогенної аудиторії.

Мета дослідження — виявити та систематизувати прагматичні особливості усної професійної комунікації ІТ-спеціалістів на прикладі keynote-виступу Брюса Дейві на ACM SIGCOMM 2025.

Методи дослідження. У роботі застосовано комплекс загальнонаукових методів: *прагмалінгвістичний аналіз* прислужився для виявлення комунікативних інтенцій та стратегій мовця; *дискурс-аналіз* використовувався для дослідження структури та функціонування keynote-виступу як жанру професійного дискурсу (Бацевич, 2004); *когнітивний аналіз метафори* слугував для виявлення концептуальних метафор та їхньої ролі у структуруванні дискурсу (Lakoff, Johnson, 1980); *риторичний аналіз* був задіяний для дослідження засобів переконання (етос, логос, пафос) (Aristotle, 1984).

Результати та обговорення. Прагматична лінгвістика вивчає функціонування мовних одиниць у конкретних комунікативних ситуаціях, враховуючи інтенції мовця, характеристики адресата та контекст спілкування (Бацевич, 2004: 56). У професійному дискурсі прагматичний вимір набуває особливого значення, оскільки ефективність комунікації безпосередньо впливає на досягнення фахових цілей —

від переконання колег у перевагах технічного рішення до формування наукового консенсусу.

Keynote-виступ як жанр наукової комунікації характеризується поєднанням інформативної, впливової та фатичної функцій (Шевченко, 2005: 89). На відміну від стандартних доповідей, він покликаний не лише представити наукові результати, а й задати тематичний фокус заходу, надихнути аудиторію та окреслити перспективи розвитку галузі. Це зумовлює специфічний набір риторичних стратегій і прагматичних засобів.

Дискурс інформаційних технологій вирізняється високим ступенем термінологічної насиченості, швидким темпом оновлення понятійного апарату та необхідністю постійної адаптації до технологічних змін. Водночас цей дискурс характеризується значною гетерогенністю аудиторії: фахівці з різних підгалузей (мережеві архітектори, розробники, дослідники), представники академічної спільноти та індустрії можуть мати суттєво різний рівень знайомства з конкретними технологіями (Caesar, Davie, 2021).

Брюс Дейві у своїй кар'єрі втілює цю подвійність: він працював як у індустрії (Bellcore, Cisco, VMware), так і в академічному середовищі (MIT), що надає йому унікальну перспективу та досвід міжкультурної комунікації у межах IT-спільноти (Davie, 2024).

Концептуальна метафора «МІСТ». Центральним прагматичним засобом виступу є розгорнута метафора мосту, що експлікується вже у назві доповіді «*Water Under The Bridges*». Як зазначає доповідач: «*The bridge is one of the most common metaphors used in networking, which is why you see it on the cover of so many networking books, including several of mine*» («Міст є однією з найпоширеніших метафор у мережевих технологіях, саме тому він зображений на обкладинках багатьох підручників з мереж, включно з моїми власними книгами») (ACM SIGCOMM, 2025).

Згідно з теорією концептуальної метафори (Lakoff, Johnson, 1980: 5), метафора є не лише стилістичним прийомом, а й фундаментальним когнітивним механізмом осмислення дійсності. Метафора мосту реалізується на кількох семантичних рівнях. По-перше, на технічному рівні вона позначає архітектурний елемент, що з'єднує різні компоненти мережевої інфраструктури. По-друге, на соціальному рівні метафора символізує зв'язок між різними спільнотами — академічною та індустріальною. По-третє, на концептуальному рівні міст представляє інтеграцію різних технологічних галузей.

З прагматичного погляду використання метафори мосту виконує декілька функцій. Перша — когнітивна: складні технічні концепції набувають зрозумілої форми через апеляцію до універсального досвіду. Друга — риторична: метафора створює емоційний резонанс та сприяє запам'ятовуванню ключових ідей. Третя — об'єднувальна: образ мосту символізує ідею співпраці та долає традиційний поділ на «академію» та «індустрію».

Персоналізація метафори. Особливою прагматичною рисою виступу є персоналізація метафори — доповідач проектує образ мосту на власну професійну діяльність: «*In my career, I have also acted as the 'bridge' between communities (industry and academia, for example) and worked to forge connections between different technology areas*» («У своїй кар'єрі я також виступав у ролі «мосту» між спільнотами (наприклад, індустрією та академією) і працював над встановленням зв'язків між різними технологічними галузями») (ACM SIGCOMM, 2025). Така персоналізація виконує функцію етосу (Aristotle, 1984: 24) — встановлення авторитету мовця не через пряму самопрезентацію, а через демонстрацію практичного досвіду.

Аргументаційна структура виступу базується на історичному наративі — послідовному огляді технологічних розробок, у яких брав участь доповідач: від проекту Aurora Gigabit testbed через розробку протоколу MPLS (Cisco) до програмно-визначених мереж SDN (Nicira, VMware). Така хронологічна організація виконує декілька прагматичних функцій (Шевченко, 2005: 156).

По-перше, історичний підхід дозволяє абстрагуватися від технічних деталей і зосередитися на патернах — повторюваних факторах успіху технологій. По-друге, він створює наративну структуру, що полегшує сприйняття та запам'ятовування інформації. По-третє, хронологія демонструє еволюцію ідей і підкреслює кумулятивний характер технологічного прогресу.

Окрім історичної аргументації доповідач застосовує також індуктивну аргументацію — від конкретних прикладів до узагальнених висновків про фактори, що забезпечують успіх технологій. Технології MPLS та SDN виступають як кейси, на основі яких формулюються загальні принципи: важливість комунікації ідей різним цільовим аудиторіям, необхідність подолання бар'єрів між дослідженнями та впровадженням, роль освітніх ініціатив у поширенні технологій.

Характерною рисою є експлікація каузальних зв'язків: Брюс Дейві не просто констатує успіх технологій, а аналізує причини цього успіху. Ключовим фактором визначається: «*An important factor is the ability to communicate ideas to a range of different target audiences*» («Важливим фактором є здатність комунікувати ідеї широкому колу різних цільових аудиторій») — це положення формулюється як центральний тезис виступу (ACM SIGCOMM, 2025).

Авторитет доповідача (етос) встановлюється через апеляцію до особистого досвіду та конкретних досягнень. Біографічні відомості — участь у стандартизації MPLS, співавторство 17 RFC, викладання в MIT, керівництво ACM SIGCOMM — подаються не як самореклама, а як контекст для обговорення загальних принципів.

Емоційний компонент (пафос) реалізується через наратив особистого залучення — доповідач ділиться не лише технічними фактами, а й власним баченням, мотивацією, рішеннями. Обговорення еволюції серії підручників *Systems Approach* демонструє емоційну інвестицію в освітню діяльність: «*...we have sought to increase our impact on our readers*» («...ми прагнули збільшити наш вплив на читачів») (ACM SIGCOMM, 2025).

Аудиторія ACM SIGCOMM є яскравим прикладом гетерогенної професійної спільноти: вона об'єднує академічних дослідників та представників індустрії, теоретиків та практиків, досвідчених фахівців та аспірантів. Брюс Дейві експлікує цю проблематику, визначаючи роль «мосту» як одну з центральних у своїй кар'єрі.

Стратегія подвійної адресації реалізується через баланс теоретичних узагальнень та практичних прикладів. Академічна аудиторія отримує концептуальний аналіз факторів успіху технологій та методологічні рефлексії щодо системного підходу в навчанні. Індустріальна аудиторія знаходить у виступі конкретні приклади впровадження технологій та практичні уроки з досвіду доповідача.

Характерною комунікативною стратегією є рух від конкретного до абстрактного. Технічні концепції (MPLS, SDN) подаються спочатку через їхню практичну роль, а потім узагальнюються як приклади ширших патернів. Така послідовність дозволяє аудиторії з різним рівнем технічної підготовки знайти точку входу в матеріал.

Важливим прийомом є контекстуалізація — вписування технічних рішень у ширший історичний та соціальний контекст. Замість детального технічного опису протоколів доповідач зосереджується на пи-

таннях «чому» та «як»: чому технологія виявилася успішною, як ідеї поширювалися між спільнотами.

Особливістю виступу є наявність метакомунікативного рівня — доповідач експліцитно обговорює роль комунікації у технологічному розвитку. Рішення писати підручники представлено як усвідомлений вибір: «*My focus on communication also led to my early decision to write textbooks*» («Моя зосередженість на комунікації також призвела до мого раннього рішення писати підручники») (ACM SIGCOMM, 2025).

Така метакомунікативна настанова надає виступу додаткового прагматичного виміру: доповідач не лише практикує ефективну комунікацію, а й рефлексує над нею, перетворюючи комунікацію на тему дискурсу.

Keynote-виступ організований за класичною риторичною схемою (Aristotle, 1984) з адаптацією до специфіки професійної аудиторії. Вступна частина встановлює тематичний фокус через введення центральної метафори мосту. Основна частина розгортає хронологічний наратив із аналітичними узагальненнями. Завершальна частина присвячена освітній діяльності та перспективам — традиційне для keynote звернення до майбутнього.

Тривалість виступу (70 хвилин) є типовою для keynote на великих конференціях і дозволяє досягнути глибокого занурення у тему та розгортання її. Часовий формат передбачає можливість для запитань та дискусії, що підтверджується згадками про обговорення освіти наступних поколінь студентів (Peterson, Davie, 2025).

Візуальна комунікація у вигляді слайдової презентації є невід’ємним компонентом keynote-виступу та виконує декілька прагматичних функцій. По-перше, структурну: візуальні матеріали забезпечують орієнтацію аудиторії в логіці виступу. По-друге, ілюстративну: архітектурні діаграми, схеми технологій та хронологічні шкали конкретизують та унаочнюють вербальний наратив. По-третє, мнемонічну: ключові положення у візуальній формі полегшують запам’ятовування.

Згадка про обкладинки книг з мостами є прикладом візуальної інтертекстуальності — доповідач апелює до візуальних образів, знайомих аудиторії, створюючи асоціативні зв’язки між різними контекстами.

Необхідно відмітити, що, хоча keynote є переважно монологічним жанром, виступ містить елементи діалогічності. Після доповіді відбулася сесія запитань, під час якої було порушено питання про освіту

наступних поколінь мережевих спеціалістів. Відповідь Брюса Дейві демонструє готовність до імпровізації та здатність адаптувати повідомлення: «...*what you need to teach students is how to reason about system design, as opposed to being overly fixated on any particular set of layers or technology choices*» («...потрібно навчати студентів як міркувати про системний дизайн, а не зосереджуватися на конкретних рівнях чи технологічних рішеннях») (Peterson, Davie, 2025).

Висновки. Аналіз keynote-виступу Брюса Дейві дозволяє виявити ключові прагматичні характеристики усної професійної комунікації ІТ-спеціалістів.

Концептуальна метафора виступає центральним прагматичним інструментом. Метафора мосту забезпечує когнітивну доступність складних технічних концепцій, створює емоційний резонанс та символізує ідею професійної інтеграції (Lakoff, Johnson, 1980). Персоналізація метафори через проєкцію на власний досвід посилює її риторичну ефективність.

Аргументаційна структура базується на поєднанні історичного наративу та аналітичних узагальнень. Індуктивна логіка — від конкретних прикладів технологій до загальних принципів їхнього успіху — забезпечує переконливість при збереженні доступності для різних категорій аудиторії.

Адаптація до гетерогенної аудиторії реалізується через стратегію подвійної адресації: поєднання теоретичних рефлексій (для академічної аудиторії) та практичних прикладів (для представників індустрії). Тематизація самої комунікації — обговорення ролі освітніх ініціатив та важливості донесення ідей — надає виступу метакомунікативного виміру.

Мультимодальність комунікації проявляється у синергії вербальних та візуальних засобів. Слайдова презентація виконує структурну, ілюстративну та мнемонічну функції, доповнюючи усний виклад.

Проведений аналіз keynote-виступу Bruce Davie на ACM SIGCOMM 2025 демонструє багатий прагматичний потенціал усної професійної комунікації ІТ-спеціалістів. Виступ є прикладом успішного поєднання інформативної, переконувальної та об'єднувальної функцій, реалізованих через продуманий вибір риторичних стратегій та комунікативних тактик.

Центральна метафора мосту виявляється не лише стилістичним прийомом, а й концептуальним каркасом, що організує увесь дис-

курс. Її багатоплановість — технічна, соціальна, концептуальна — дозволяє доповідачеві інтегрувати різномірний матеріал у цілісну нарацію, доступну для гетерогенної аудиторії.

Особливого значення набуває тематизація самої комунікації у виступі. Доповідач експлікує роль ефективної комунікації у технологічному розвитку, перетворюючи її з інструмента на тему дискурсу. Така метакомунікативна настанова відображає зростаюче усвідомлення ІТ-спільнотою важливості soft skills («м'яких навичок») — здатності доносити технічні ідеї до різних аудиторій.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з порівняльним аналізом keynote-виступів на різних ІТ-конференціях, вивченням жанрової специфіки професійної комунікації в інших технічних галузях, а також дослідженням впливу цифрових форматів (відеозаписи, стрімінг) на прагматичні характеристики усного професійного дискурсу.

Список літератури

- Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 344 с.
- Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
- Шевченко І. С. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : монографія. Харків : Константа, 2005. 356 с.
- ACM SIGCOMM 2025 Keynote Info. URL: <https://conferences.sigcomm.org/sigcomm/2025/program/keynote-info/> (дата звернення: 04.10.2025).
- Aristotle. Rhetoric / trans. W. R. Roberts. New York : Modern Library, 1984. 312 p.
- Caesar M., Davie B. Great educators in computer networking: Bruce Davie. *Computer Communication Review*. 2021. Vol. 51, No. 2. P. 48–52.
- Davie B. Bruce Davie. Wikipedia. 2024. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Bruce_Davie (дата звернення: 07.10.2025).
- Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. Chicago : University of Chicago Press, 1980. 242 p.
- Peterson L., Davie B. Computer Networks: A Systems Approach. 6th ed. San Francisco : Morgan Kaufmann, 2021. 800 p.
- Peterson L., Davie B. Networking students need an explanation of the Internet that can fit in their heads. *Systems Approach*. 2025. November. URL: <https://book.systemsapproach.org/> (дата звернення: 15.11.2025).

References

- ACM SIGCOMM. (2025). *ACM SIGCOMM 2025 Keynote Info*. <https://conferences.sigcomm.org/sigcomm/2025/program/keynote-info/>
- Aristotle. (1984). *Rhetoric* (W. R. Roberts, Trans.). Modern Library.
- Batsevych, F. S. (2004). *Osnovy komunikatyvnoi linhvistyky: pidruchnyk* [Fundamentals of communicative linguistics: textbook]. Akademiia [in Ukrainian].
- Caesar, M., & Davie, B. (2021). Great educators in computer networking: Bruce Davie. *Computer Communication Review*, 51(2), 48–52.
- Davie, B. (2024). *Bruce Davie*. Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/Bruce_Davie
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
- Peterson, L., & Davie, B. (2021). *Computer networks: A systems approach* (6th ed.). Morgan Kaufmann.
- Peterson, L., & Davie, B. (2025, November). Networking students need an explanation of the Internet that can fit in their heads. *Systems Approach*. <https://book.systemsapproach.org/>
- Selivanova, O. O. (2006). *Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia* [Modern linguistics: terminological encyclopedia]. Dovkillia-K [in Ukrainian].
- Shevchenko, I. S. (2005). *Dyskurs yak kohnityvno-komunikatyvnyi fenomen: monohrafiia* [Discourse as a cognitive-communicative phenomenon: monograph]. Konstanta [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.11.2025 року